

## Nr 23

*Konstitutionsutskottets utlåtande i anledning av proposition med förslag till lag angående ändring i lagen om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar (i viss del) jämte följdmotion.*

### Ärendet

I detta utlåtande behandlas

1) *proposition nr 126* (just.dep.) såvitt avser förslag till ändringar i lagen den 28 maj 1937 om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar angående *dels* offentlighet och sekretess vid psykologiska undersökningar i allmän verksamhet, *dels* utlämnande av uppgifter ur centrala företagsregistret. (Propositionen i övrigt har behandlats i *utskottets utlåtande nr 22.*)

2) *följdmotionen I: 973* av fru Segerstedt Wiberg (fp). Hemställan avser att riksdagen vid behandlingen av propositionen för sin del vidtar sådana ändringar i den föreslagna lagtexten som åsyftas i motionen och att utskottet utarbetar de ändringar som sålunda erfordras.

*Lagförslaget lydelse framgår av utskottets hemställan (med not).*

### I. Offentlighet och sekretess vid psykologiska undersökningar i allmän verksamhet

#### *Inledning*

Psykologiska anlags- och urvalsundersökningar har successivt fått ett ökat användningsområde inom offentlig verksamhet. Användningen av psykologiska metoder vid uttagning till utbildning och i samband med anställning och befordran inom offentlig verksamhet ger emellertid upphov till åtskilliga problem av betydelse för den enskildes trygghet och rätts-säkerhet. En utredning har nyligen tillkallats med uppgift att närmare undersöka förutsättningarna och formerna för psykologiska undersökningar inom statsförvaltningen och därmed sammanhängande frågor. Denna utredning skall bl. a. uppmärksamma de psykologiska testresultatens betydelse i befordringsärenden mot bakgrunden av regeringsformens föreskrifter om förtjänst och skicklighet som befordringsgrund.

En fråga som har aktualitet redan med det användningsområde som de *Bihang till riksdagens protokoll 1968. 5 saml. 2 avd. Nr 23*

psykologiska undersökningarna har i dag är i vad mån testmaterialet bör hållas tillgängligt för allmän insyn. Med anledning av ett uttalande i bl. a. detta ämne av 1965 års riksdag (ABU 1965:46, rskr 417) har inom civildepartementet upprättats en promemoria med rubriken »Offentlighet och sekretess vid psykologiska undersökningar i allmän verksamhet» (Stencil C 1966:1). Departementspromemorian har remissbehandlats.

### *Gällande bestämmelser, departementspromemorians innehåll och remissyttrandena däröver*

Utskottet hänvisar i dessa delar till propositionen s. 8—18.

#### *Departementschefen*

Psykologiska undersökningsmetoder har funnit praktisk användning i vitt skilda sammanhang. Inom offentlig verksamhet utnyttjas sådana metoder bl. a. för anlags- och urvalsprövning i samband med yrkesvägledning och uttagning till utbildning och i personalärenden av olika slag. Provens värde och tillförlitlighet har ibland varit en omstridd fråga, men obestridligt är att allt fler arbetsgivare anser att psykologiska test är ett oundgängligt personaladministrativt hjälpmedel. De olika problem som sammanhänger med användningen av testen är föremål för statsmakternas uppmärksamhet. En nyligen tillsatt utredning skall närmare undersöka förutsättningarna och formerna för användningen av psykologiska undersökningsmetoder inom både statlig och kommunal förvaltning. Denna utredning kommer även att behandla sådana frågor som om begränsningar måste uppställas beträffande utnyttjandet av tillämpad psykologi i tjänstetillsättningsärenden med hänsyn till regeringsformens föreskrift om förtjänst och skicklighet som exklusiva anställnings- och befordringsgrunder.

Vad som nu är aktuellt är emellertid inte olika principfrågor beträffande användningen av psykologiska undersökningsmetoder i statlig och kommunal verksamhet utan det mera begränsade spörsmålet om sekretess beträffande handlingar som hänför sig till psykologiska undersökningar som utförts inom myndigheter och på uppdrag av sådana. I den inom civildepartementet utarbetade promemorian om offentlighet och sekretess vid psykologiska undersökningar i allmän verksamhet har föreslagits att sekretesslagen skall kompletteras med bestämmelser om både s. k. instrumentell sekretess för testformulär och s. k. personsekretess för svaren på testformulärens frågor och andra uppgifter i handlingar som upprättats vid psykologiska undersökningar.

Behovet av särskilda bestämmelser om sekretess beträffande psykologiska undersökningar har vitsordats av nästan alla remissinstanser.

Innehållet i departementspromemorian och vad som framkommit vid remissbehandlingen av denna visar enligt min mening tydligt att lagstift-

ningsåtgärder är påkallade. Själva testformulären vid psykologiska undersökningar kan f. n. skyddas mot sådan insyn som kan spolia möjligheterna att vidare använda formulären om de är hänförliga till kunskapsprov enligt 7 § sekretesslagen men inte annars. Uppgifter som enskild lämnar vid psykologisk undersökning om strängt personliga förhållanden sekretessbeläggs nu i praxis med stöd av 25 § sekretesslagen så snart det är fråga om en undersökning som utförs inom ramen för arbetsförmedlingsverksamheten. När det är fråga om en likartad undersökning som utförs på begäran av annan myndighet än ett arbetsförmedlingsorgan finns inga motsvarande möjligheter att hemlighålla uppgifter som blottar enskildas personliga förhållanden. Bl. a. för att tillgodose behovet av sekretesskydd för den som är föremål för undersökning förfar åtskilliga myndigheter så att de anlitar ett privat institut för undersökningen, varvid undersökningsmaterialet ligger kvar hos detta institut. Därigenom saknas emellertid alla rättsliga garantier för insyn i de psykologiska undersökningarna. När det gäller en handling som är hemlig enligt sekretesslagen hindrar sekretessen i allmänhet inte att t. ex. en sökande, som vill besvara sig i ett ärende där handlingen är av betydelse, får del av innehållet i handlingen. Denna parts-offentlighet är av utomordentlig betydelse från rättssäkerhetssynpunkt.

Den lagstiftning om sekretess beträffande handlingar hänförliga till psykologiska undersökningar som nu bör genomföras bör begränsas till vad som är nödvändigt för att tillgodose uppenbara behov av sekretesskydd och för att skapa förutsättningar för en bättre ordning i fråga om redovisning och förvaring av materialet från sådana undersökningar. Som framgått finns det anledning att räkna med att man genom reformer med detta mål för ögonen skall kunna bidra till att öka insynen i den psykologiska undersökningsverksamheten och förstärka rättssäkerheten för enskilda som är beroende av undersökningsresultaten.

Förslaget i departementspromemorian om *instrumentell sekretess* för testformulär har vid remissbehandlingen nästan undantagslöst bedömts som välgrundat. Värdet av en psykologisk undersökning som grundar sig på ett testformulär är självfallet helt beroende av att formulärets innehåll inte är känt på förhand av den eller de personer som är föremål för undersökningen. Betydelsen av att sådana formulär kan hemlighållas är dessutom så mycket större som formulären regelmässigt måste användas vid upprepade tillfällen. Ofta ökar möjligheterna att använda resultaten från psykologiska undersökningar som underlag för statistiska beräkningar med storleken av det undersökningsklientel på vilket samma testinstrument kan användas. Frågan om instrumentell sekretess för testformulär bör, som föreslagits i promemorian, lösas genom ett tillägg till bestämmelsen om kunskapsprov i 7 § sekretesslagen. Därigenom uppnår man att sekretessen blir avhängig av att den myndighet som låter anordna en psykologisk undersökning tar ett visst ansvar för undersökningen. Sekretessen kommer näm-

ligen att gälla endast i fråga om sådan undersökning som sker under myndighets inseende. Som påpekats i ett par remissyttranden bör man i lagtexten hellre använda uttrycket »psykologisk undersökning» än det i promemorian föreslagna »undersökning under medverkan av psykolog». Yrkesbenämningen psykolog har ännu inte nått sådan stadga att den bör användas i lagspråket.

I departementspromemorian har bestämmelserna om instrumentell sekretess för testformulär kompletterats med bestämmelser om *personsekretess* som ger skydd för uppgifter om förhållanden av privat natur. Möjligheten att sekretessbelägga uppgifter om sådana förhållanden är i förslaget begränsad till handlingar i anställningsärenden och vissa andra personalärenden men den skall i princip gälla beträffande alla slag av handlingar i dessa ärenden. Enligt ett alternativt förslag i promemorian skall personsekretessen vara begränsad till sådana handlingar i personalärenden som är hänförliga till psykologisk undersökning eller undersökning under medverkan av läkare.

Behovet av personsekretess vid psykologiska undersökningar vitsordas allmänt av remissinstanserna. Däremot är meningarna delade när det gäller förslaget att generellt överge den hittillsvarande principen om offentlighet i anställningsärenden och andra personalärenden.

För min del anser jag att promemorian inte ger tillräckligt underlag för att bedöma en fråga av så stor räckvidd. Med hänsyn till bl. a. det fortsatta utredningsarbetet beträffande sekretesslagstiftningen bör man i detta lagstiftningsärende i huvudsak göra endast sådana inskränkningar i rätten att få del av allmänna handlingar som är nödvändiga för att tillgodose uppenbara behov av sekretess i samband med psykologiska undersökningar. Dessa behov sammanhänger framför allt med att man vid en psykologisk undersökning ofta får fram utomordentligt ömtåliga upplysningar om den som är föremål för undersökningen, t. ex. upplysningar om hans anlags- och begåvningsutrustning, om hans karaktär och om hans förmåga att reagera och fungera adekvat i olika situationer.

De nya bestämmelserna om personsekretess kan lämpligen få sin plats i 14 § sekretesslagen som f. n. handlar om sekretess till skydd för enskildas personliga förhållanden beträffande vissa slag av handlingar inom sjukvårdande och social verksamhet. Sekretesstiden är där 70 år. I enlighet med vad jag tidigare har anfört bör personsekretessen i detta sammanhang i princip begränsas till handlingar som hänför sig till psykologiska undersökningar. Jag är inte beredd att nu i sekretesshänseende jämställa läkarundersökning med psykologisk undersökning i vidare mån än att läkarutlåtanden i ärenden om statlig personalpensionering sekretessskyddas på samma villkor som handlingar som hänför sig till psykologiska undersökningar. Behovet av sekretess för denna typ av läkarutlåtande framgår tydligt av yttrandet från statens personalpensionsverk. När det gäller psykologiska undersökningar bör de nya sekretessbestämmelserna omfatta så

dana undersökningar som sker i ärenden om anställning — detta begrepp avser både nyanställning och befordran — eller upphörande av anställning hos myndighet eller i ärenden angående uttagning av anställd hos myndighet till viss utbildning eller tjänstgöring. Under bestämmelserna hör dessutom inrymmas dels undersökningar som utförs i samband med inskrivning av värnpliktiga eller yrkesvägledning, arbetsvård eller omskolning, dels undersökningar som utförs i forskningssyfte. Med denna avgränsning torde de nya sekretessbestämmelserna komma att täcka även det sekretessbehov beträffande psykologiska undersökningar inom arbetsförmedlingsverksamheten som hittills tillgodosetts med stöd av 25 § sekretesslagen.

Av allmänna rättsgrundsatser följer att tjänsteman som får del av innehållet i handling som är hemlig enligt sekretesslagen inte får röja innehållet i handlingen för obehöriga. Denna *tystnadsplikt* gäller emellertid inte i förhållande till pressen eller radion utan särskild bestämmelse där om i lag. Förhållandet i framtiden mellan handlingssekretessen och tystnadsplikten hör till de frågor som får prövas i samband med den fortsatta översynen av sekretesslagstiftningen. Något särskilt lagstadgande om tystnadsplikt beträffande innehållet i handling som hänför sig till psykologisk undersökning eller i läkarutlåtanden i ärenden om statlig personalpensionering bör inte införas nu.

Jag har tidigare nämnt att ett av syftena med de här föreslagna sekretessbestämmelserna är att skapa förutsättningar för en bättre ordning beträffande redovisning och *förvaring av material från psykologiska undersökningar*. Principen bör vara att en myndighet som anlitar ett privat institut för psykologisk undersökning bör begära skriftlig redovisning av undersökningsresultatet och infordra samtliga handlingar beträffande undersökningen för förvaring hos myndigheten. I vissa fall kan det emellertid finnas särskilda skäl för att iaktta en annan ordning. Det ankommer på Kungl. Maj:t att meddela föreskrifter i ämnet. De torde bära utfärdas i anslutning till ikraftträdandet av de nya sekretessbestämmelserna.

### Motionen

Vad först gäller den instrumentella sekretessen framhåller motionären att det är ofrånkomligt att proven måste kunna hemlighållas innan de begagnas. Ett problem uppstår emellertid genom att proven ofta används upprepade gånger. Förslaget innebär att proven inte skall få utlämnas »före den avsedda prövningen eller undersökningen». Propositionen utgår från en tolkning och tillämpning av denna bestämmelse som, efter vad motionären kan finna, strider mot ordalagen. Man vill läsa den så att utlämnande före prövningens *avslutande* får förhindras. Annars blir bestämmelsen uppenbarligen meningslös i fall av upprepat begagnande av ett och samma

prov; man måste ta sikte på slutpunkten för begagnandet. Men motionären finner att ordalydelsen inte medger annat än att utlämnande före provets början får förhindras. Så snart t. ex. en studentskrivning har börjat och skrivsalen stängts för senkomna, har uppenbarligen pressen rätt att få del av skrivningen för att publicera den. Proven kommer också ut redan i kvällstidningarna och inte först i morgontidningarna. Eftersom detta fall ryms under samma paragraf kan motionären inte förstå hur paragrafen skall kunna tolkas på annat sätt då det gäller psykologiska prov. Det måste fordras en bestämmelse som medger en längre sekretess än till provets början. Denna bestämmelse måste också innehålla en längsta tidsfrist. Det kan inte vara rimligt att offentligheten skall kunna uppskjutas hur länge som helst och utan någon som helst kontroll av om provet längre är aktuellt och lämpligt att begagna eller f. ö. ens av om det alls begagnas längre i praktiken. Det strider mot paragrafens gamla uppbyggnad och över huvud mot sekretesslagens konstruktion att ge möjlighet till sekretess utan att lagfästa någon yttersta tidsfrist. Motionären är i och för sig beredd, ehuru med viss tvekan med hänsyn bl. a. till vad Publicistklubben anfört i sitt remissyttrande, att acceptera en viss sekretesstid, dock längst tre år.

En annan punkt som är tveksam i förslaget är enligt motionären att uttrycket »undersökning under medverkan av psykolog», som användes i departementspromemorians lagförslag i ärendet, i propositionen ersatts med orden »psykologisk undersökning». Det anförs som motiv att yrkesbenämningen psykolog ännu inte nått sådan stadga att den bör användas i lagspråket. Men denna ändring kan innebära en utomordentligt viktig utvidgning av regelns tillämpningsområde, kanske en mångdubbling av detta. Varje prov som har till ändamål att psykologiskt testa t. ex. en platssökande skulle kunna sekretessbeläggas, t. o. m. för obestämd tid, även om det gjorts upp helt lekmanmässigt. I stor utsträckning förekommer det att arbetsgivare använder enkla prov, ofta kombinerade kunskaps- och psyktester, för att få underlag för sin bedömning av olika sökande. Sådana prov förekommer även i riksdagen och ger naturligtvis i och för sig ej anledning till någon erinran om bara frågorna är vettiga. Men sekretess har vanligen aldrig åsyftats och bör inte införas. Motionären föreslår därför att promemorians förslag följs på denna punkt.

Vad beträffar den föreslagna personsekretessen biträder motionären propositionens förslag men vill understryka vikten av vad JK anfört i sitt remissyttrande om att upplysningar om personliga förhållanden måste kunna beredas skydd även mot medsökande i anställningsärenden.

## II. Utlämnande av uppgifter ur centrala företagsregistret

### *Inledning*

I enlighet med statsmakternas beslut år 1963 (prop. 1963:85, SU 81, rskr 196) har ett centralt företagsregister lagts upp hos statistiska central-

byrån. Arbetet härmed har bedrivits i huvudsaklig överensstämmelse med ett förslag som har upprättats av delegationen för statistikfrågor (se prop. 1963: 85 s. 71).

Registret består av magnetband på vilka uppgifterna har förts in genom magnetisering. Uppgifterna, som kan avläsas endast med hjälp av data-maskin, avser bl. a. företagens namn och adress, företagsform eller verksamhetsart, antalet arbetare och arbetstimmar samt omsättningen i tusentals kronor.

Informationerna till registret hämtas från olika källor. För företag med anställda hämtas informationerna i huvudsak från de arbetsgivaruppgifter, som enligt förordningen den 18 december 1959 (nr 552) angående uppbörd av vissa avgifter enligt lagen om allmän försäkring lämnas till riksförsäkringsverket. Riksförsäkringsverket för över uppgifterna i arbetsgivaruppgifterna på hålkort och magnetband. Uppgifterna tillförs sedan företagsregistret genom kopiering. För företag utan anställda hämtas flertalet informationer genom förmedling av de lokala skattemyndigheterna och CFU ur rörelsebilagan till företagens självdeklarationer. Om ett företag har flera verksamhetsställen och/eller flera verksamhetsgrenar hämtas vissa informationer direkt från företaget. Registret tillförs också informationer från den årliga industristatistiken och andra reguljära statistikgrenar.

I skrivelse den 26 januari 1965 har delegationen för statistikfrågor hemställt att sekretesslagen skall ändras så att vissa av registrets uppgifter, som enligt gällande bestämmelser är sekretessbelagda, kan lämnas ut till allmänheten. Delegationens skrivelse har remissbehandlats.

#### *Gällande bestämmelser, delegationens för statistikfrågor framställning och remissyttrandena däröver*

Utskottet hänvisar i dessa delar till propositionen s. 22—28.

#### *Departementschefen*

Det hos statistiska centralbyrån upprättade centrala företagsregistret är enligt utslag av regeringsrätten att anse som allmän handling i tryckfrihetsförordningens mening. Bestämmelserna i sekretesslagen skall därför tillämpas på registret.

De fakta om företagen som tas in i registret från infordrade statistiska uppgifter, självdeklarationer eller arbetsgivaruppgifter är f. n. sekretessbelagda enligt bestämmelserna i 4, 16, 17 och 19 §§ sekretesslagen. Innehållet i registret kan alltså inte lämnas ut, om man därigenom skulle kränka ett intresse som har skyddats genom någon av dessa bestämmelser. Avsikten med centrala företagsregistret är bl. a. att i största möjliga utsträckning ersätta de separata register som har förts för olika statistikgrenar. Registret skall även möjliggöra en rationalisering av den registrering av företag som förekommer utanför statistikproduktionen. Registret

skall kunna användas även för annan statistikproduktion än statlig sådan. För samhällsforskning, samhällsplanering, administration och näringslivet är uppgifterna i registret av värde.

Bestämmelserna i sekretesslagen reglerar inte i vilka fall hemlig handling får lämnas ut till annan myndighet. Bestämmelserna utgör inte generellt något hinder att en sekretessbelagd handling delges annan myndighet. Det har emellertid förutsatts att även enskilda personer och företag skall kunna utnyttja primärmaterialet i företagsregistret för olika ändamål, t. ex. för marknadsundersökningar. Detta torde också vara nödvändigt för att kostnaderna för registret skall kunna finansieras genom avgifter. För att göra det möjligt att effektivt använda registret för olika ändamål måste man därför överväga om det nuvarande sekretesskyddet för uppgifterna i registret är nödvändigt.

Det kan uppenbarligen inte komma i fråga att göra någon ändring i de bestämmelser som gäller till skydd för totalförsvaret. Uppgift som är hemlig enligt någon författning som Kungl. Maj:t har utfärdat med stöd av 4 § sekretesslagen kan alltså inte få lämnas ut, även om den skulle behövas för statistikproduktion eller planering. Överstyrelsen för ekonomisk försvarsberedskap har i sitt remissyttrande förklarat, att överstyrelsen avser att i samverkan med statistiska centralbyrån och övriga berörda myndigheter ta upp frågan vilka företag och verksamhetsställen som med hänsyn till totalförsvaret måste skyddas genom sekretess.

Något sekretesskydd torde inte behövas för anteckningar om företags eller verksamhetsställes namn, adress eller annan identitetsbeteckning, om företagsform eller verksamhetsart som har hämtats från en för statistik lämnad uppgift eller från självdeklaration eller arbetsgivaruppgift och därefter förts in i företagsregistret. Förslaget att dessa uppgifter i företagsregistret inte vidare skall vara sekretessbelagda har inte mött någon gensaga under remissbehandlingen. Jag ansluter mig till förslaget i denna del.

Delegationen för statistikfrågor har föreslagit att också registrets uppgifter om antal anställda och arbetstimmar för dessa skall få lämnas ut till allmänheten. I denna del har vissa remissinstanser framfört betänkligheter mot att ge upp den nuvarande sekretessen.

Erfarenheten torde visa att sekretessen är en nödvändig förutsättning för att man skall kunna ålägga enskilda en mera omfattande uppgiftsplikt och få in tillförlitliga uppgifter. Om sekretesskyddet upphävs, kan man inte helt undgå de olägenheter som följer av att enskilda vägrar lämna uppgifter för statistiskt ändamål eller lämnar felaktiga uppgifter. Å andra sidan framgår det av delegationens framställning och av remissyttrandena att det ofta är angeläget att uppgifter om antalet anställda och arbetstimmar hos registrerade företag kan lämnas ut till centrala företagsregistrets kunder för en bedömning av vederbörande företags storlek. Ifråga-



varande uppgifter finns ofta redan nu i offentliga handlingar hos patent- och registreringsverket och i olika kalendrar. Om så är fallet, bör uppgifterna kunna lämnas även ur företagsregistret. Också i många andra fall är det uppenbart att det inte kan medföra någon skada för företaget, om uppgifter om antalet anställda och arbetstimmar lämnas ut till enskild person eller företag som behöver uppgifterna för en statistisk undersökning.

Mot bakgrunden av de synpunkter som här utvecklats föreslår jag att i sekretesslagen införs en ny paragraf, 19 a §, om sekretess beträffande uppgifter ur centrala företagsregistret. I denna paragraf bör föreskrivas att 16, 17 och 19 §§ sekretesslagen inte skall utgöra hinder mot att lämna ut uppgifter ur centrala företagsregistret om företags eller verksamhetsställes namn, adress eller annan identitetsbeteckning eller om företagsform eller verksamhetsart. Beträffande uppgifter ur registret om antal anställda eller arbetstimmar för visst företag och år bör föreskrivas att utlämnande får ske, om det med hänsyn till uppgiftens natur och det ändamål för vilket den begärs och omständigheterna i övrigt kan anses säkert att uppgiften inte kommer att missbrukas till skada för företaget i fråga.

### **Utskottet**

I förevarande proposition föreslås under punkten I tillägg till 7 och 14 §§ sekretesslagen i syfte att tillskapa visst sekretesskydd för handlingar som upprättas i samband med psykologiska undersökningar i allmän verksamhet. Ett sådant skydd bedöms vara erforderligt såväl för själva frågeformulären (instrumentell sekretess) som även för de uppgifter om personliga förhållanden som lämnas av dem, som blir föremål för dylika undersökningar (personsekretess).

Frågan om psykologiska testmetoder bör utnyttjas vid urval bland sökande till anställning och i andra liknande fall har varit omstridd. Utskottet saknar anledning att i här förevarande sammanhang ingå på bedömning av frågan om de psykologiska provens tillförlitlighet och användbarhet för sitt ändamål, men utskottet förutsätter att dessa spørsmål liksom frågans samband med de gällande befodringsgrunderna inom allmän tjänst närmare prövas sedan den utredning, som tillsatts för övervägande av hithörande problem, framlagt resultatet av sitt arbete.

Psykologiska testmetoder används emellertid, som framgår av propositionen, redan nu i avsevärd utsträckning inom allmän verksamhet. Det torde knappast kunna bestridas att behov av skydd mot obehörig offentlighet föreligger i samband med dessa undersökningar. De i propositionen framlagda förslagen till utformning av sekretessregler finner utskottet väl avvägda, varvid utskottet även beaktar att förslagen medför förbättrad allmän insyn och kontroll genom att material från psykologiska undersökningar framdeles skall förvaras hos myndigheterna i stället för, som

nu i viss utsträckning är fallet, hos privata institut. I anledning av vad som anförs i motionen I:973 om tolkningen av stadgandet i 7 § sekretesslagen vill utskottet framhålla att regeringsrätten, enligt vad som framgår av ett i propositionen omnämnt utslag från år 1965, funnit att stadgandet möjliggör hemlighållande av däri avsedda prov under hela den tid de begagnas för sitt ändamål. Genom det föreslagna tillägget till paragrafen beträffande psykologiska undersökningar kommer sekretessen för dessa att utsträckas på motsvarande sätt. Med hänsyn till det omfattande arbete som är förenat med konstruktion och utprovning av test och det värde som ligger i att proven kan användas under en längre tid anser utskottet inte att tiden för formulärens hemlighållande nu bör begränsas.

Ej heller finner utskottet skäl utbyta det i propositionen föreslagna uttrycket »psykologisk undersökning» mot termen »undersökning där psykolog medverkar». Någon vedertagen definition av psykologbegreppet finns inte för närvarande och det är ovisst när en sådan definition kan komma till stånd. Den ändring i den föreslagna lagtexten, som förordas i motionen, kan därför inte förväntas medföra ökad klarhet i fråga om vilka undersökningar, som sekretessen skall omfatta.

Utskottet har inte funnit anledning till erinran mot det i propositionen under punkten II framlagda förslaget till regler om utlämnande av uppgifter ur centrala företagsregistret.

Vid sin genomgång av förslagen till stadganden i sekretesslagen har utskottet funnit skäl utbyta orden »medicinalstyrelsen» och »fattigvård» mot de numera aktuella benämningarna »socialstyrelsen» respektive »socialhjälp».

Utskottet hemställer sålunda,

att riksdagen, i anledning av proposition nr 126 och med avslag på motionen I:973, för sin del antar följande som »utskottets förslag»<sup>1</sup> betecknade

---

<sup>1</sup> Utskottets förslag överensstämmer med det i propositionen framlagda förslaget med de ändringarna att orden »medicinalstyrelsen» och »fattigvård» i 14 § ersatts av »socialstyrelsen» respektive »socialhjälp» samt att tidpunkten för lagens ikraftträdande ändrats från den 1 juli 1968 till den 1 januari 1969.

## Förslag

till

## L a g

## angående ändring i lagen den 28 maj 1937 (nr 249) om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar

Härigenom förordnas, *dels* att 7 och 14 §§ lagen den 28 maj 1937 om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges, *dels* att i lagen skall införas en ny paragraf, 19 a §, av nedan angiven lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Utskottets förslag)

## 7 §.

Beträffande handlingar, upprättade för myndighets gransknings- eller inspektionsverksamhet eller för anordnande av kunskapsprov under myndighets inseende, äger Konungen förordna, att de ej må utlämnas före den avsedda granskningen, inspektionen *eller prövningen*.

Beträffande handlingar, upprättade för myndighets gransknings- eller inspektionsverksamhet eller för anordnande av kunskapsprov *eller psykologisk undersökning* under myndighets inseende, äger Konungen förordna, att de ej må utlämnas före den avsedda granskningen, inspektionen, *prövningen eller undersökningen*.

## 14 §.

Handlingar vilka av läkare eller hos *medicinalstyrelsen* eller på läkares eller styrelsens föranstaltande upprättats till utredning i mål eller ärende hos domstol eller i ärende som avses i giftermålsbalken; handlingar i ärenden rörande hälsovård, sjukvård, *fattigvård*, understöd vid barns-börd, samhällets barnavård och ungdomsskydd eller eljest barnavårdsnämnds och barnavårdsmäns verksamhet, rätt för enskilda att inköpa

Handlingar vilka av läkare eller hos *socialstyrelsen* eller på läkares eller styrelsens föranstaltande upprättats till utredning i mål eller ärende hos domstol eller i ärende som avses i giftermålsbalken; *handlingar vilka upprättats vid psykologisk undersökning som utförts för forskningsändamål eller i samband med inskrivning av värnpliktiga eller yrkesvägledning, arbetsvård eller omskolning eller i ärende om*

*(Nuvarande lydelse)*

alkoholhaltiga drycker, behandling av alkoholister eller eljest nykterhetsnämnds verksamhet, folkpensionering eller eljest pensionsstyrelsens eller pensionsnämnds verksamhet, försäkring för olycksfall i arbete eller eljest riksförsäkringsanstaltens eller försäkringsrådets verksamhet, tillsyn å understödsföreningar, hjälpverksamhet vid arbetslöshet; så ock handlingar i ärenden rörande kontroll å utläningar, som här i riket vistas eller hit söka tillträde, må, i vad de angå enskilds personliga förhållanden, icke utan hans samtycke till annan utlämnas tidigare än sjuttio år efter handlingens datum. Även utan sådant samtycke skall dock handling som nu sagts utlämnas, om, med hänsyn till det ändamål för vilket utlämnande åstundas och omständigheterna i övrigt, trygghet kan anses vara för handen, att det ej kommer att missbrukas till skada eller förklenande för den vilkens personliga förhållanden i handlingen avses eller för hans nära anhöriga. Vid utlämnande böra erforderliga förbehåll göras.

*(Utskottets förslag)*

*anställning eller upphörande av anställning hos myndighet eller i ärenden om uttagning av anställd hos myndighet till viss utbildning eller tjänstgöring; läkarutlåtanden i ärenden om statlig personalpensionering; handlingar i ärenden rörande hälsovård, sjukvård, socialhjälp, understöd vid barnsård, samhällets barnvård och ungdomsskydd eller eljest barnvårdsnämnds och barnvårdsmäns verksamhet, rätt för enskilda att inköpa alkoholhaltiga drycker, behandling av alkoholister eller eljest nykterhetsnämnds verksamhet, folkpensionering eller eljest pensionsstyrelsens eller pensionsnämnds verksamhet, försäkring för olycksfall i arbete eller eljest riksförsäkringsanstaltens eller försäkringsrådets verksamhet, tillsyn å understödsföreningar, hjälpverksamhet vid arbetslöshet; så ock handlingar i ärenden rörande kontroll å utläningar, som här i riket vistas eller hit söka tillträde, må, i vad de angå enskilds personliga förhållanden, icke utan hans samtycke till annan utlämnas tidigare än sjuttio år efter handlingens datum. Även utan sådant samtycke skall dock handling som nu sagts utlämnas, om, med hänsyn till det ändamål för vilket utlämnande åstundas och omständigheterna i övrigt, trygghet kan anses vara för handen, att det ej kommer att missbrukas till skada eller förklenande för den vilkens personliga förhållanden i handlingen avses eller för hans nära anhöriga. Vid utlämnande böra erforderliga förbehåll göras.*

*(Nuvarande lydelse)**(Utskottets förslag)*

Angår handling, ----- annan person.  
 Vad i ----- om kastrering.  
 Uppgifter och ----- om socialregister.

## 19 a §.

*Bestämmelserna i 16, 17 och 19 §§ utgöra icke hinder mot att utlämna uppgifter ur centrala företagsregistret om företags eller verksamhetsställes namn, adress eller annan identitetsbeteckning eller om företagsform eller verksamhetsart.*

*Bestämmelserna i 16, 17 och 19 §§ utgöra icke heller hinder mot att utlämna uppgift ur registret om antalet anställda eller arbetstimmar hos ett företag visst år, om det med hänsyn till uppgiftens natur eller det ändamål för vilket uppgiften begäres och omständigheterna i övrigt kan anses säkert att uppgiften icke kommer att missbrukas till skada för företaget.*

*När handling utlämnas med stöd av andra stycket, böra erforderliga förbehåll göras.*

---

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1969.

Stockholm den 29 oktober 1968

På konstitutionsutskottets vägnar:

GEORG PETTERSSON

---

*Närvarande:*

från första kammaren: herr Georg Pettersson (s), fru Segerstedt Wiberg\* (fp), herrar Sörlin (s), Sörenson (fp), fröken Stenberg (h), herrar Nyquist (s), Ivar Andersson (s), Svenungsson (h) och Ernst Olsson (cp); samt

från andra kammaren: herrar Adamsson (s), Nilsson i Östersund (s), Henningsson\* (s), fru Thunvall (s), herrar Johansson i Trollhättan (s), Nelander (fp), Larsson i Luttra\* (cp), Wennerfors (h), Norrby (fp) och Lindberg (cp).

---

\* Ej närvarande vid justeringen.

### Reservationer

1. av fru *Segerstedt Wiberg* och herr *Norrby* (båda fp) vilka anfört:

För den enskilde är det av vital betydelse att de offentliga myndigheternas beslut om anställningar, befordringar och liknande grundas på ett tillförlitligt material. Vägledande måste också vara regeringsformens ord om att hänsyn endast skall tas till förtjänst och skicklighet.

Av propositionen framgår att s. k. psykologiska prov används i ökande utsträckning vid bedömning av sökande till utbildning, anställning o. d. Avsevärd osäkerhet råder emellertid om de psykologiska provens tillförlitlighet. Det är också känt att testformulär använts, vilka sammanställts utan medverkan av sakkunniga.

Med hänsyn till dessa förhållanden måste enligt vår åsikt försiktighet iakttagas, om sekretessregler skall införas beträffande psykologiska undersökningar. Sekretessen bör i så fall främst avse att skydda den enskilde individen. De upplysningar denne lämnar vid undersökningarna kan vara av för den sökande ömtålig och personlig art.

Såvitt gäller propositionens förslag till regler om instrumentell sekretess anser vi av ovanstående skäl att justeringar erfordras. Sålunda kan vi inte godtaga att en till tiden obegränsad sekretess införes för testinstrumenten. En offentlig insyn och kontroll av testerna bör kunna ske utan alltför långt dröjsmål. Sekretessen bör begränsas till tre år.

Enligt departementspromemorian skulle den instrumentella sekretessen omfatta »undersökning där psykolog medverkar». I propositionen har detta uttryck utbytt mot »psykologisk undersökning». Ändringen möjliggör en avsevärd utvidgning av sekretessregelns tillämplighet. Åtskilliga frågeformulär och undersökningar av ganska primitivt slag, som uppgjorts utan sakkunnig medverkan, kan härigenom okontrollerat användas vid anställningsförfarande och i andra sammanhang. Vi anser därför att promemorians definition i stället bör användas. I sammanhanget vill vi erinra om att behörighetsregler för utövande av psykologyrket utfärdats av Sveriges Psykologförbund. Vidare har ett förslag till statlig legitimation av psykologer framlagts av en delegation inom medicinalstyrelsen. Lagstiftning i detta ämne kan väntas inom kort.

På grund av vad vi anfört föreslår vi,

att riksdagen i anledning av proposition nr 126 och motionen I: 973 för sin del antar det lagförslag som omfattas av utskottets hemställan med den ändringen att 7 § erhåller följande lydelse:

#### 7 §.

Beträffande handlingar, upprättade för myndighets gransknings- eller inspektionsverksamhet eller för anordnande under myndighets inseende

av kunskapsprov eller av undersökning där psykolog medverkar, äger Konungen förordna, att de ej må utlämnas före den avsedda granskningen, inspektionen, prövningen eller undersökningen; vid upprepad användning må dock handling som upprättats för undersökning där psykolog medverkar ej hemlighållas längre tid än tre år från dagen för undersökningen.

2. av herrar *Sörenson* och *Nelander* (båda fp).